

La (no) avarícia del sistema

Inici / La collecció / Quadern N°238 / La (no) avarícia del sistema

Temps de lectura: 3 minuts

MARIA SEVILLA

La nostra tradició cultural és plena de ficcions que han servit, al llarg dels segles, per advertir-nos dels perills de l'avarícia —una avarícia que, segons la definició mateixa del diccionari, cal entendre en un doble sentit: com una «continència excessiva en les despeses» i, també, com un «desig excessiu i desordenat d'adquirir riqueses per guardar-les». Penso en faules i mites com els del gos d'Isop, el rei Erisícton o el rei Mides, però també en el desè manament —no desitjaràs els béns del proïsme—, que pot llegir-se com una advertència contra aquest desig excessiu i desordenat d'explotació i d'acumulació de recursos.

Podríem pensar, llavors, que el sistema socioeconòmic actual, que és el nostre realisme capitalista de cada dia, és un sistema viciat, consumit per una avarícia latent que contamina les dinàmiques de producció i de consum i que ens empeny a la insaciabilitat. El capitalisme financer és, certament, un gran deliri de desmesura: tot i disfressar-se de mercat, a aquest sistema no li interessa que les coses simplement es venguin o passin d'unes mans a les altres, perquè el producte real de l'economia capitalista no és l'intercanvi, sinó la creació de benefici —la creació, cada vegada, de més i més benefici. Per tant, i com anava dient, podríem pensar que aquesta perversió de les lògiques d'intercanvi de mercaderia és fruit d'un vici, d'una mena d'inclinació o tendència natural de l'Home cap a un cert desig desordenat que, d'acord amb les ficcions esmentades fa un moment, tenen com a principal conseqüència l'autoliquidació: l'avar, diuen, és primer de tot un perill per a l'avar mateix, i és per això que el gos d'Isop acabarà perdent el tros de carn, el rei Mides passarà gana malgrat tenir tot l'or del món i Erisícton es devorà de viu en viu.



Detall d'El jardí de les delícies de Hieronymus Bosch.

Sé que a molts els agradaria veure-ho així. Sé que molts voldrien creure que les crisis financeres, la crisi de l'habitatge, l'augment de les desigualtats arreu del món, la pobresa, la fam, l'emergència climàtica..., són el fruit d'una sèrie de tares individuals, llegades de generació en generació, que si encara ara ens afecten és per culpa de la incompetència de les institucions, per culpa de mesures —com ara els impostos— que frenen l'emprenedoria o, en general, per culpa de la ineptitud dels polítics. Fins i tot hi haurà qui voldrà creure que si passen coses com aquestes és per causa dels «petits» desajustos cíclics de la gran maquinària autònoma i gairebé demiúrgica del lliure mercat. També sé que a molts els agradaria pensar que les quatre inversions que fan per aquí o la mitja dotzena de propietats que gestionen per allà no tenen res a veure amb tots aquests problemes, però tinc males notícies: sí que hi tenen a veure. Qualsevol forma de propietat privada, de fet, hi té a veure, però el que ara m'interessa no és tant furgar en l'arqueologia del capital com desnaturalitzar la lògica neoliberal i, sobretot, desvincular-la de cap mena de vici subjectiu.

El que vull dir és que el nostre sistema no és un sistema avar: és senzillament, i com tothom sap, un sistema capitalista de lliure mercat que, com a tal, està regit per mandats d'acumulació i de creixement il·limitats. La creació de riquesa, segons aquesta lògica, no va dirigida a la satisfacció de les necessitats limitades d'una comunitat, sinó a la creació de més riquesa, de manera que el valor d'un capital depèn de la seva valorització constant. La rendibilitat, doncs, és un imperatiu ineludible, i és per això, per exemple, que malgrat l'angoixa permanent en què vivim tantíssimes persones, els grans inversors sovint prefereixen tenir pisos buits abans que vendre'ls o llogar-los a cap inquilí: no es tracta que els tals inversors siguin avars, simplement exerceixen el dret —emparat per la llei— d'augmentar la rendibilitat dels seus actius financers.

El sistema, insisteixo, no és avar. Les persones que en treuen beneficis no estan pervertides, necessàriament, per cap mal particular. Només fan el que se suposa que s'ha de fer, i que sembla que la resta estem condemnats a repetir mentre encara ens empassem la sentència thatcheriana: *there is no alternative*. Però és que creure's que els problemes que genera el capitalisme són atribuïbles a tares individuals i no a formes sistemàtiques d'opressió és, diria, un dels tants prejudicis que contribueixen a naturalitzar el capitalisme. Sí, sí que hi ha alternatives: n'hi ha hagut al llarg de la història i hem de ser capaços d'imaginar-ne de noves. I, no: no és avarícia, és capitalisme.

     Comparteix a Whatsapp

[Vols rebre els articles al teu correu electrònic?](#)



Maria Sevilla

Maria Sevilla (Badalona, 1990) és poeta, investigadora de la literatura i docent precària. Ha publicat *Dents de polpa* (AdiA Edicions, 2015), *Kalàixnikov* (Món de Llibres, 2017), *if true: false; else: true* (Editorial Fonoll, 2020), *Plastilina* (Editorial Fonoll, 2021), *La nit ovípara* (Documents Documenta, 2024) i *No desitjaràs els béns del proïsme* [...]

LLEGIR MÉS